

15.3.2018

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: E 34/2017 vp Valtioneuvoston selvitys: Vaikuttaminen EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 2021-
Suomen tarve ja mahdollisuudet menestyä nykyistä selvästi paremmin haettaessa tutkimus- ja innovaatorahoitusta EU:lta

Suomen Akatemia kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen tarpeista ja mahdollisuuksista menestyä nykyistä selvästi paremmin haettaessa tutkimus- ja innovaatorahoitusta EU:lta. Lausunto on jatkoa 29.11.2017 ja 13.2.2018 eduskunnan sivistysvaliokunnalle annettuihin lausuntoihin Suomen kannaksi tulevaan EU:n puite-ohjelmaan ja EU-vaikuttamisstrategiaan.

Tieteellä ja tutkimuksella on monia merkittäviä rooleja yhteiskunnassa. Laadukas ja vaikuttava tutkimus vaatii pitkäjänteisiä investointeja.

EU:n rahoittamasta tutkimuksen puiteohjelmasta Suomi on saanut noin 160 miljoonaa euroa vuodessa. Tällä rahoituksella on myös lisäarvoa: laadukkaiden eurooppalaisten toimijoiden kanssa luodut yhteistyösuhteet ovat joissakin tapauksissa jopa merkittävämpiä kuin itse rahoitus.

Puiteohjelmahankkeiden avulla voidaan edistää Euroopan laajuista yliopistojen, tutkimuslaitosten ja yritysten yhteistyötä ja tutkimustulokset saadaan nopeammin ja laajemmalle eri yhteisöjen käyttöön. Kovan kilpailun ja kansainvälisen arvioinnin avulla laatu pysyy myös korkealla.

Suomi on pystynyt kotiuttamaan EU:n puiteohjelmärahoituksesta noin 2 % eli enemmän kuin Suomen laskennallinen maksuosuus (1,6 %). Tätä voidaan tervehtiä tyydytyksellä.

Edellytys puiteohjelmärahoituksen saamiseksi on tutkimuksen korkea laatu ja vaikuttavuus. Esimerkiksi Euroopan tutkimusneuvoston (ERC) rahoitusta saaneista suomalaisista tutkijoista lähes kaikilla on jo ollut jotain vertaisarviointiin perustuvaa Suomen Akatemian rahoitusta.

ERC-rahoitus on vastannut viime vuosina suurimmasta osasta yliopistojen rahoitusvirrasta puiteohjelmasta. ERC-rahoitusten määrä on kasvanut vuosi vuodelta koko Horisontti-puiteohjelman ajan. Suomalaisten ERC-hakemusten keskitasoa heikompi onnistumisprosentti on myös parantunut. Tässä apuna on erityisesti ollut taustaorganisaatioiden sekä EU:n

SUOMEN AKATEMIA

tutkimuksen ja innovaatio-ohjelmien (EUTI) ja kansallisten yhteyshenkilöiden verkoston (NCP-verkosto) tarjoama rahoitushaun tuki.

EU-rahoituksen saamisen edellytyksenä on riittävä ja pitkäjänteinen kansallinen tki-rahoitus. Olennaista on myös se, että Suomessa on vetovoimaisia osaamiskeskittymiä, jotka pääsevät ja pystyvät ja yhteistyöhön muiden EU-alueen parhaiden toimijoiden kanssa.

Vetovoimaisten osaamiskeskittymien merkitys on nostettu esiin myös korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 -dokumentissa. Tutkimuksen laadusta ja vaikuttavuudesta puhuttaessa on aina syytä muistaa myös se, että tieteen tekevät ihmiset: siten osaavien tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden rekrytointi on keskeisimpiä asioita tutkimuksen kehittämisessä. Vetovoimaiset osaamiskeskittymät ovat rekrytointien kannalta ensisijaisen tärkeitä.

Vetovoimaisten osaamiskeskittymien korostaminen on linjassa myös Tutkimus- ja innovaationeuvoston ”Tutkimus- ja innovaationeuvoston visio ja tiekartta” -dokumentin kanssa (5.10.2017).

Uutuutena keskusteluihin seuraavasta EU:n puiteohjelmasta (FP9) on esitetty missioiden ottamista mukaan tutkimusrahoitusta suuntaavien teemojen valjastamiseksi. Professori Mariana Mazzucatoilta on pyydetty ehdotusta missioiden kriteereiksi ja Suomen Akatemia on osallistunut komission järjestämään julkiseen kuulemiseen annetusta raportista (Mazzucato, 2018). Akatemian katsoo, että kriteeristö on hyvä pohja keskustelulle.

Missioiden tulisi kannustaa tieteenala- ja sektorirajojen rikkomiseen, tuoda yhteen monenlaisia toimijoita ja johtaa useisiin vaihtoehtoihin ratkaisumalleihin (bottom up solutions). Missioit eivät ole teknologiaohjelmia vaan niiden avulla pyritään ratkaisemaan merkittäviä kysymyksiä.

Paraikaa eurooppalaisen tutkimusalue -komitean (ERAC) alainen työryhmä tekee selvitystä eri kumppanuusinstrumenttien (public-public partnerships, public-private-partnerships ja muut) roolista ja kehittämisestä seuraavaa puiteohjelmaa varten, ja tässä yhteydessä lienee hyvä pohtia niiden soveltuvuutta myös missioihin.

Suomen Akatemia pitää Suomen mahdollisuuksia saada lisärahoitusta EU:n tki-ohjelmista hyvinä, mikäli kansallisesta osaamisesta, rahoituspohjasta ja resursseista huolehditaan asianmukaisesti. EU-ohjelmista saatava rahoitus ja sen vipuvaikutus ovat mahdollistaneet paljon laadukasta ja vaikuttavaa tiedettä. EU-puiteohjelma kansainvälistää suomalaista tki-kenttää merkittäväällä tavalla.

Helsingissä 15.3.2018

Pääjohtaja

Heikki Mannila